

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

NOTMARK KRO

SØNDERBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

01.08.2012
Troels Ø. Jørgensen
2012-7.82.07/540-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Sønderborg Kommune
Notmark 23, 6440 Augustenborg
Notmark Kro
1945
*Forhuset med sidehus og der dermed
sammenbyggede baghus mod øst*

BYGNINGSBESKRIVELSE

I den lille by Notmark, lidt nordøst for Augustenborg på Als, ligger Notmark Kro. Fredningen omfatter et forhus samt et hermed sammenbygget baghus mod øst.

Forhuset er opført i rødt opstreget bindingsværk med udmurede og hvidkalkede tavler, mens baghuset er opført i blank mur af gule sten over en sortmalet sokkel. Baghuset har en forlængelse mod øst i bindingsværk. Tagene er stråtag med halvvalm. I forhusets rygning sidder to skorstene med sokkel, skaft og gesims. Facaden er i forhusets østre ende hævet til to stokværk, med en revledør på begge sider af førstesalen. Vinduerne er torammede og blyndfattede med hvidmalet træværk. Indgangspartiet udgøres af en tofløjet grønmalet fyldingsdør med glasfelter øverst. I baghuset er rundbuede støbejernsvinduer og en rundbuet hejsekvist i stråtaget med tofløjet luge. Dertil kommer en række rødmaledede revleporte og revledøre på begge fløje.

I det indre er stueplanet præget af en ældre planløsning med en blanding af nyere og ældre materialer. Her findes ældre fyldingsdøre med beslåning og synlige loftbjælker med listeloft imellem.

Baghuset er uisolaret og rummene er åbne til kip med kig til stråtaget.

Hovedindgangen i forhuset

BYGNINGSHISTORIE

Bindingsværksbygget anlæg med forhus med kvist, sidehus og baghus mod øst. Malerisk anlæg fra tiden o. 1800, en rest af den tidligere så rige krokultur i Sønderjylland.

Sønderborg Museum 2012

KILDER

Sønderborg Museum

Tønnesen, Allan (red.): *Kommuneatlas Sønderborg*, København – Sønderborg 1990

Tofft, Jesper: Træk af den arkitekturhistoriske udvikling i det tidligere Åbenrå-Sønderborg amt ca. 1750-1820, i: *Sønderjyske Årbøger* 1986, s. 81-126

MILJØMÆSSIG VÆRDI

For Notmark Kro er den miljømæssige værdi knyttet til de to sammenbyggede bygningers indbyrdes relation, der skaber en rumdannende effekt mod gaden, og ved baghusets forlængelse mod øst, danner et historisk interessant brolagt gårdrum mellem forhus og baghus. Mod gaden er de to bygningskroppe drejet let i forhold til gadens forløb, hvilket giver en flot aftrappet effekt af de to gavle, der ligger let forskudt i forhold til hinanden. Ved ankomst af vejen vestfra, opleves dette som en væsentlig rumlig kvalitet i gadebilledet.

De to forskudte gavle set fra vest.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi er for Notmark Kro knyttet til de tidstypiske bygninger, som foruden at vidne om funktionen som tidligere kro, fortæller om periodens byggeskik og formgivning. Bygningerne er udtryk for en lokal byggeskik der bygger på byggeteknisk erfaring og den aktuelle tilgængelighed af materialer, snarere end arkitektoniske idealer. Dettens ses dels i forhusets anvendelse af bindingsværk og dels af baghusets anvendelse af mere moderne materialer som blankmur og støbejernsvinduer, som antyder baghusets funktion som økonomibygning snarere end beboelse.

ARKITEKTONISK VÆRDI

For Notmark Kro er den arkitektoniske værdi knyttet til de velproportionerede bygningskroppe i henholdsvis rødt opsteget bindingsværk med hvide tegl og patineret blank mur i gule sten, hvor især det opstregede bindingsværk og de tætsiddende vinduer opleves som en detaljerig kontrast til de store, ubrudte stråtækte tagflader.

Ydermere giver den hævede østende af forhuset en effektiv variation til et ellers meget enkelt udtryk. Dette underbygges yderligere i det smalle gårdrum bag forhuset, hvor sammenbygningen formidler de forskellige højder af de to bygninger med en skrå tagfod og en lav revledør. Her ses tydeligt hvordan bindingsværket og stråtaget som fleksible og tilpasningsdygtige byggeteknikker kan løse særlige geometriske udfordringer uden at give køb på et helstøbt udtryk.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre er de bærende fredningsværdier knyttet til bygningens hovedform og de velproportionerede bygningskroppe, der tilsammen danner en velbevaret helhed. Hertil kommer forhusets facader af rødt opstreget bindingsværk med udmurede og hvidkalkede tavler, sidebygningens grundmurede facader i blank mur af gule sten samt de halvvalmede stråtage med ubrudte tagflader og to skorstene i forhusets rygning samt de traditionelt udførte døre og vinduer, den tofløjede fyldingsdør, revledøre og revleporte. Endelig knytter de bærende fredningsværdier sig til den traditionelle materialeholdning.

I det indre er de bærende fredningsværdier knyttet til den delvist bevarede planløsning i forhuset og til de ældre og oprindelige bygningsdele og konstruktioner, herunder synlige loftbjælker og fyldingsdøre med beslåning, samt til den bevarede karakter af udhus i baghuset med frit udsyn til stråtaget. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet

Bindingsværksgavl på forhuset og udsnit af baghus med hejsekvist og revledør.